

GALEB

1968-69

5

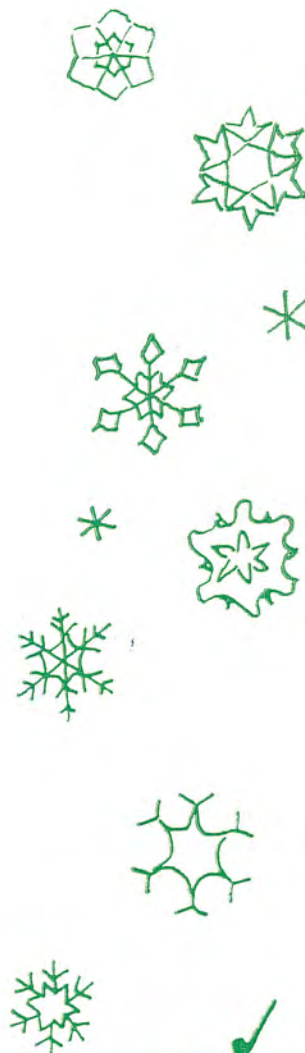
Vsebina

Ksenija Prunk: Mi bi radi že pomladi	105
Angelo Cerkvenc: Zmaga srca	106
M. J.: Viktor Sonc	110
Vojan Arhar: Sličice	111
Zora Saksida: Vrabček se je izgubil	112
Fran Roš: Pestunja Marička	114
Miro P.: Nosorog	115
Orjak na Donavi	116
Afriška pripovedka: Pajek in Bou-Bou	117
Marija Gosar: Zajbelj, Pljučnica	118
Meta Rainer: Tonček - novator	120
Grigor Vitez: Ko bi drevesa hodila	120
Priredila Ludovika Kalan: Bratranec iz Indije	121
Vlado Firm: Srnjak, Planinski zajec	122
Gustav Strniša: Mojca in žabica	124
Danilo Gorinšek: Lačna pesem	125
Dojisi naših šolarjev	126
Galebova nagradna uganka	128

Piše in riše: Ksenija Prunk

Mi bi radi že pomladi

MI BI RADI
ŽE POMLADI,
RADI PTIČJEGA BI PETJA
IN STUDENCEV ŽUBORENJA
IN LIVADE POLNE CVETJA!
A JE V LED VSE OKOVANO,
MRTVI LOGI,
TIHI GAJI.
VETER TOŽI OKROG HIŠE,
MRAZ NA OKNA CVETJE RIŠE.
PA BO SONCE POSIJALO,
ČRNE MISLI BO PREGNALO,
SNEG PO POLJIH BO POSNELO,
S CVETJEM VEJE BO ODELO,
DA DO NAS BO ZADEHTELO.

BOLEČE ČAKANJE

Tista jesen, vsa pravljicična, kopa-joča se v zlatu, je neopazno šla mimo Janeza in Komarjevih. V hiši ni bilo slišati vesele besede, ni se več razlegala Saškina pesem, ni več lepšal življenja dobri mamin smehljaj. Tudi Levu je zrla iz lepih mandeljastih oči bridkost, ki je vsem trgala srce. Ali je Lev vedel, kaj se pripravlja? Ni mogel vedeti, a videl je, da je bilo v hiši kakor na pokopališču ob polnočni uri, ko je tako tiho, da lahko slišiš dih trave. Ni mogel vedeti, čutil pa je, da je prišla nad Komarjeve bridkost, ki jih je zajela kakor povodenj, pred katero se zaman skušaš rešiti, ker ni čolna, ni otočka, niti rešilne deske ne. Nagonsko je doumel, da se je v hiši zakoreninila mrtvaščiči podobna žalost. Kdaj pa kdaj je prislonil glavo k Janezu, Martinu, da, celo k mami, ki se ji ni prej nikdar kdove kako dobrikal. Prižemal se je

k Janezu in mu otožno zrl v oči, kakor da ga je hotel vprašati, zakaj se tako popustljivo vdaja mrzlotnemu žalovanju. Levovo spremljanje na poti v službo, ki mu je prej vsak dan pomenilo praznik, se je spremenilo v peklensko muko. Ob slovesu na križpotju se je sklonil k Levu, ga priždel k sebi, ga pobožal po mehki, žametasti glavi in mu dejal:

»Ubogi moj Lev! No, le vrni se domov!«

Se enkrat sta se ozrla drug na drugega in se odpravila vsak na svojo stran.

Moral bi stopiti k šolskemu upravitelju in ga vprašati, kdaj bo Toscanini prišel po psa! si je prigovarjal Janez. Ko je pomislil, ali se bo sploh lahko poslovil od Leva in kako se bo poslovil, se mu je stemnilo pred očmi. Kako bo gledal Lev? Zazdelo se mu

je, da je podoben svetopisemskemu Judežu Iškarijotu, ki je za trideset srebrnikov izdal svojega učitelja. In naposled: ali bo Lev hotel iti s Toscaninijem ali z njegovimi ljudmi? Ali bo lahko prebolel ločitev? Taka in podobna vprašanja so ga trpinčila, da je shujšal, zgubil tek in spanec ter se komaj še vlačil. Janez ni vedel, da je psu kdaj pa kdaj hudo, da pa pes sčasoma še tako hudo bolečino preboli.

Janez se je nekega večera, že v pozni jeseni, napotil k upravitelju, ki je ostrmel, ko je zagledal svojega, še nedavno tako krepkega in zdravega učenca.

»Kakšen si, Janez?« se je začudil upravitelj. »Saj si mršav kakor ptičje strašilo!«

»Nimam teka, spanec se mi izmi-ka...«

»Ne smeš tako žalovati! Sloviti pisatelj Axel Munthe je napisal v romanu San Michele veliko resnico: človek ne ljubi kakega določenega psa, marveč ljubi pse nasploh. Ko izgubiš psa, si pri priči preskrbi drugega, pa boš pregnal žalost, je svetoval vsem ljubiteljem psov.«

»Temu nasvetu ne morem verjeti.«

»Lev je tvoj prvi pes, Munthe pa je bil, ko je napisal ta nasvet, že star in je imel že več psov, ki jih je imel vse neznansko rad.«

»Ko bi res bilo tako, pa se bojim, da ni!« je vzdihnil Janez. »Prišel sem, da bi zvedel, kako je zdaj s to nečedno kupčijo.«

»Ta kupčija ni nečedna, to sploh ni kupčija, Janez, marveč dejanje, ki je dokazalo, da je zlato človeško srce več vredno ko gore zlate kovine. Kako je, si vprašal. Vse je že urejeno. Karlo Trček je potrdil prejem poslance mu vozovnice za potovanje z ladjo, s katero se bo nemara že o novem letu pripeljal v domovino.«

»Pa Lev? Kdaj ga bom izročil Toscaniniju?«

»Toscanini mi je pisal, naj ostane Lev čez zimo pri vas. Vzel ga bo šele spomladi, ko bo kupil nekaj ovc. Ovčar se bo laže privadil novemu okolju — misli Toscanini — če bo pasel ovce.«

Janezu se je bežno odvalil kamen s srca, a kmalu si je zaželel, da bi šla čaša gorjupovega pelina, ki ga bo moral neogibno izpiti, čimprej mimo njega, zakaj čakanje je bilo neznansko hudo.

O novem letu je prišel na počitnice Ivko. Tudi on je bil presenečen, ko je zagledal Janeza, ki ga je v dveh mesecih tako zelo vzelo, da je bil ko-

maj še podoben prejšnjemu korenjaku. Šla sta na sprehod v gozd, Lev z njima. Janez mu je vse povedal. Tudi Ivka je močno prizadelo.

»Ivko, ali bi mi tvoj oče spomladi prodal kakšnega mladega ovčarčka?«

»Ne prodal, podaril ti ga bo!«

Janezu se je zdajci življenje zazdelo lepše, svetlejše. Ali se res pripravljala, da bo Leva pozabil? Nehaj se že spraševati in trpinčiti, Janez! si je skušal dopovedati. Pa je bilo lažje reči, ko storiti!

Janez je povedal očetu, da mu bo Hasan spomladi daroval novega šarplaninca.

Oče ni bil zadovoljen. Vse njegove besede so kazale tako.

»Spet bo prišlo kaj vmes in spet bo žalost v hiši,« je modroval. Potihoma in skoraj podzavestno si je ven-

dar zaželel, da bi Janez spet prinesel k hiši šarplaninca.

Janez je kdaj pa kdaj pomislil, da je do spomladi še daleč in da se utegne dotlej še marsikaj primeriti. Potihoma, prav potihoma, kakor da se je zbal zbuditi potuhnjene sovražne sile, je upal, da bo po kakšnem čude-

žnem naključju Lev le ostal pri hiši. To misel je naglo zavrnel. Saj je ovčar že prodan in plačan!

O novem letu je vse zajela mrzlica. Pričakovali so bratranca. Rado vedno so bili, kakšen je, oziroma kakšen bo. Morebiti bo prezahteven. Morebiti mu ne bodo mogli ponuditi vsega, kar bolan in nemara razvajen človek potrebuje. Sklenili so, da se bodo pomenili z njim, kje bi najrajši začasno prebival. Medtem se je Janez spomnil na zidarskega mojstra Mlakarja in ga je neki večer po novem letu obiskal.

»Dober večer!« ga je pozdravil in vprašal: »Upam, da se me še spominjate?«

»Kako bi te mogel pozabiti? Usedi se, Janez! Hela, skuhaj kavo!« je zaprosil ženo, ki je gosta prav tako priščno pozdravila.

»Prosil bi vas za neko uslugo. Ali bi lahko te dni prišli k nam v Gornje livade in pogledali, če bi bilo mogoče na podstrešju naše hiše z ne prevelikimi stroški dograditi manjšo izbo?«

»Iz srca rad.«

»Pričakujemo namreč očetovega bratranca iz Amerike. Mislim, da bi se dala na podstrešju dograditi kar lepa soba. Na račun bi lahko plačali približno dvajset tisočakov, drugo pa skoraj gotovo do poletja.«

Mlakar se je smehljaj.

»Plačilo naj te ne skrbi! Še jutri pridem k vam in pogledam, kaj bi se dalo napraviti.«

Janez je bil presrečen. Zahvalil se je in se odpravil. Skušala sta ga zadržati, a Janezu se je mudilo, ker ga je na križpotju čakal Lev.

»Lev te čaka, kaj, pa se bojiš zamere?« se je šalil Mlakar.

Janez je zardel. Znova ga je obšla neznanska žalost.

»Prodali smo ga...«

»Prodali? Leva prodali?« sta se v en glas začudila Mlakarjeva. Janez jima je nato povedal žalostno zgodbo.

»Fant, zakaj nisi prišel k meni? Ali ne bi mogel kupčije preklicati? Jaz bi ti posodil denar za nedoločen čas.«

»Kaj takega ne bi mogel storiti. Ne bi bilo častno. Z izkupičkom za Leva smo že plačali vozovnico za bratranca, ki je menda že na poti v domovino.«

»Prav imaš!« ga je pohvalil Mlakar in mu naročil, naj bo njegov oče prihodnje jutro doma.

Oče je bil hud.

»Kaj takega ne bi bil smel storiti!« mu je očital. »To je zloraba dobre! Kaj si bo Mlakar mislil o nas?«

»Kje bo bratranec spal? Na seno ga ne moremo dati!« mu je ugovarjal Janez.

»Revež je, mi smo reveži, mislim, da bo uvideven ter bo sprejel, kar mu lahko ponudimo. Spal bo z nama v sobi ali z vami v kuhinji.«

»Saj bom plačal jaz oče!« je trmo glaval Janez. »Jutri zjutraj pride mojster Mlakar. Pokažite mu podstrešje, prosim! Tam, kjer je večje okno, tam bi lahko zgradili izbo. Slišali boste, kaj bo rekel in kolikšen bo proračun.«

Prihodnji dan se je pripeljal mojster že navsezgodaj. Martin se je opravičeval, češ da je sin storil to na svojo roko, da se ni prej posvetoval z njim. »Nimamo denarja,« je dejal. »Že tako in tako še vedno tičimo v dolgovih, ne maram še globlje zlesti vanje!«

»Prav, prav, vi tičite v dolgovih? In kako bom jaz poravnal svoj dolg?«

»Vi svoj dolg?«

»Dolg me tišči, ki ga nikdar ne bom mogel poravnati! Kako bi mogel kdaj plačati življenje svojega otroka?«

»To je nekaj povsem drugega! Z življenjem otroka ali človeka sploh ne moremo, ne smemo barantati!«

»Strinjam se. A to ni barantanje, to je zgolj skromen izraz hvaležnosti.

Zdaj pa mi, prosim, pokažite vse prostore v hiši!«

Martin je mojstru razkazal vso hišo.

»Vaš fant ima bistro oko. Zgoraj bomo v nekaj dneh zgradili lepo sobico. Jutri bosta dva delavca pripeljala potrebni material, samo montažne dele in bosta koj začela delati.«

»Pa proračun?«

»O tem se zdaj ne bova menila. Poleti bomo dogradili še eno sobo v pritličju, stranišče in kopalnico. Konec koncev pa bova z — Janezom napravila obračun...«

Martin je zijal. Ta človek je ob pamet. Zaman se je branil.

»Jutri se pripeljemo in konec besedi!« je pribil Mlakar.

Mlakarjeva delavca sta v pičlem tednu zgradila podstrešno izbo, ki je bila najlepši prostor v hiši.

Soba je bila pripravljena, gosta pa še dolgo ni bilo.

(Dalje)

VIKTOR ŠONC

V Tomaju na Krasu, kjer so ob koncu meseca maja leta 1926 položili k večnemu počitku prerano umrlega pesnika Srečka Kosovela, je bil 29. oktobra 1877 rojen glasbenik in skladatelj Viktor Šonc.

Družina, iz katere izhaja naš kraški rojak, je bila zelo muzikalična. Ali se vam otroci ne zdi, da mora biti v taki družini zelo veselo in prijetno! Tako je bilo tudi v Tomaju pri Šončevih. Viktorjev oče je bil po poklicu trgovec, a se je kot samouk ukvarjal tudi z igranjem na flavto, brat Alojz, ki se je posvetil učiteljskemu stanu, je bil pevovodja, igral je klavir, v cerkvi orgle, sponzal se je pa tudi na

gosli. Mlajši Viktorjev brat pa je kot samouk igral violino in brenkal na citre.

Vile rojenice so ob rojstvu Viktorja Šonca odločile, da se bo v vsem svojem življenju ukvarjal z glasbo. In tako se je tudi zgodilo.

Kako ponosna bi bila na svojega vnuka njegova stara mati, če bi vedela, da so ob njenem odprtem grobu tomajski pevci zapeli nagrobnico-žalostinko, ki jo je zložil njen komaj 16-letni vnuk Viktor! Takrat je Viktor Šonc nastopil svojo življenjsko pot glasbenika in skladatelja.

Popolnoma se je posvetil glasbi in njegova velika ljubezen do te umetnosti, ga je privedla v Prago, kjer je na konservatoriju študiral kompozicijo in dirigiranje. Nauke o kompoziciji je dobival od slavnega češkega skladatelja Antonina Dvoraka. Po končanem študiju na konservatoriju je v Pragi ostal še tri leta, vodil jugoslovanski pevski zbor ter se še nadalje izpopolnjeval v glasbeni umetnosti. Pozneje je še nekaj let pridno študiral glasbo v Draždanih in v Weimarju.

Leta 1909 se je vrnil v slovenske kraje, a ker ni v Ljubljani našel primerne zaposlitve, ga je pot privedla v Sarajevo, kjer je dobil službo glasbenega pedagoga. V Sarajevu je bil tudi dirigent pevskega zbora »Trebevič«.

Že po dveh letih je zapustil Bosno, kajti dobil je povabilo za službovanje v domačem rodnem kraju. Kdo bi bil

tega bolj vesel, kot mladi Viktor Šonc, saj se je iz Sarajeva napotil naravnost v Trst, kjer je prevzel ravnateljstvo Glasbene matice. Tu je poučeval klavir, teorijo, solopetje, vodil mladinski pevski zbor, godalni orkester in še pevski zbor Glasbene matice.

V Trstu je ostal celih 16 let. S svojim neumornim delom in močno ter neuklonljivo voljo je v tem času dosegel na glasbenem področju neminljive uspehe. Vztrajal je pri svojem delu tudi v najhujših in najtežjih časih, ko je fašizem grozil uničiti vse, kar je bilo slovenskega. Volja Viktorja Šonca je bila močna, a močnejši je bil teror, kateremu je skladatelj moral kloniti. Tudi on se je pridružil nepregledni vrsti izgnancev, ki so bili prisiljeni zapustiti naše kraje.

Po dveletnem službovanju v Sremski Mitrovici in Somboru, je končno

dobil službo pri Glasbeni matici v Ljubljani. Tu je poučeval klavir, glasbeno teorijo in mladinsko petje. Od leta 1945 do upokojitve 1958 pa je bil profesor klavirja na Glasbeni šoli.

Šončevo glasbeno in skladateljsko delo je ogromno. Kdo bi mogel naštetih vrsto njegovih glasbenih umetnin, od preprostih narodnih pesmi, do najtežjih zborovskih skladb za moške in mešane pevske zборе, skladbe za klavir in orkester. Mnogo njegovih glasbenih del pa je še v rokopisu.

Svoje skladbe je tudi stalno popravljaj in izboljševal, kar je dokaz, da je bil pri svojem delu silno natančen. Delaven in neumoren je bil do svoje smrti. O tem priča dejstvo, da je še dan pred svojo smrtjo komponiral. Naslednjega dne pa je našega kraškega rojaka obiskala bela žena. Star 87 let je 1. septembra 1964 umrl, zadet od srčne kapi. M. J.

Vojan Arhar

Ilustr.: Jaka Judnič

SLIČICE

KOS

Žvižga, poje, mladi kos, v črnem fraku, vedno bos.

KRESNICE

Ko trave vitke so zaspale, kresnice lučke so prižgale.

MEDVED

Medved skriva se za hrast, z volkom pojde kure krast.

LASTOVKE

Na skednju lastovk ni nič več, čez hrib so odletele proč.

Vrabček se je izgubil

Bilo je sredi avgusta. Vrabčevka je gojila v svojem gnezdu enega samega mladiča. Na glavi mu je pahljal čopek puha kot perjanica na kovinastih vojačkih, a ostalo telesce mu je že pokrivalo perje. Kljub temu še ni bil goden za samostojno življenje. Zanj je ljubeče skrbela stara. Komaj je čakala, da ga bo speljala v lep svet. Do srečnega trenutka so manjkali še trije dnevi, ko se je zgodila nesreča: vrabček se je izgubil.

Ko se je namreč njegova mamica spet odpravila po hrano, je pregloboko pokukal iz gnezda in zaneslo ga je čezenj. K sreči je štrbunknil na kupček sena in se ni poškodoval, a ustrašil se je pošteno. Tresel se je kot šiba na vodi, prhotal s perutmi in klical na pomoč. Njegov glasek je bil šibek in vrabci, ki so se kopali na dvoriščnem prahu, ga niso slišali. Dosegel pa je Mihca, ki je na drugem koncu dvorišča bral zgodbo o kralju Matjažu. Utihnil je sredi stavka in zaklical:

»Mama, mlad vrabček! Iz luknje v zidu je padel naravnost na naš kup sena!«

»Revček! Premajhen je, da bi sam živel. Kmalu bo stara za njim,« je uganila Mihčeva mati.

Vrabček se je molče stiskal v topli dečkovi peščici. Čutil se je na varnem.

Stara se je res kmalu vrnila. V kljunu je nosila hrano za mladiča. Skozi luknjo je smuknila v gnezdo in takoj spet ven. Prestrašeno je vreščala in letala ob zidu navzdol in navzgor v vedno večjih krogih.

»Ga že išče!« je zaklical Mihec.

Mladič v njegovih dlaneh je spoznal materin glas in veselo začivkal:

»Čiv! Čiv! Čiv!«

Njegovi klici so bili prešibki in mati predaleč, da bi ga slišala.

Fantiček je položil vrabčka na tla in prostor okoli njega ogradil s prevrnjenim stolom in dvema deskama, da je zaprl do njega pot domači mački.

Vrabček je nemirno skakljal po široki sončni lisi svoje čudne ječe in

neprestano klical staro. Čim ga je zaslišala in spoznala po glasu, se je pognala prek mejnega zidu in pristala med kopajočimi se vrabci. Od tam ga je kmalu zagledala. Od sreče je tako močno začivkala, da je mladič kar poskočil. Ni zletela naravnost k njemu, ampak se mu je bližala s previdno počasnostjo. Ko se je prepričala, da ji od Mihca in njegove mame ne preti nobena nevarnost, je prifrftotala na prevrnjeni stol, za katerim je zvedavo kukal na vse strani njen izgubljeni sinček. Njegovi nemirni očki sta jo takoj opazili. Ko jo je znova poklical, je naglo skočila na tla. Vrabček je razprostrl perutničke, kot da jo hoče objeti. S svojim kljunčkom se je dotaknila njegovega in potem poslušala sinkovo pripovedovanje. Kako je hitel čivkati! Med poslušanjem se je tudi ona včasih oglasila in nazadnje ga je začela krmiliti. Večkrat je morala zleteti prek zidu na sosedovo dvorišče in nazaj, da ga je nasitila. Po zadnjem obisku se ni več vrnila. Menda mu je to tudi povedala, kajti malček se je mirno umaknil v sončen kotiček, vtaknil glavicico pod perut in brezskrbno zadremal.

Čez noč je spal v Mihčevi kuhinji. Na zaboju za drva mu je bil deček iz vate pripravil mehko in toplo gnezdo.

Naslednjega jutra je stara že klicala na dvorišču, ko je mladi še sladko spal. Fantiček ga je vzel z ležišča in ga odnesel ven. Veselo je skakljal okoli mame, frftal s perutničkami in neprestano odpiral lačni kljunček. Uboga ptica! Nič kolikokrat je morala zanj po hrano. Čez poldan se ni pokazala. Tedaj je vrabček mirno ždel na soncu, nekoliko podremal in nekoliko poskakljal. Tudi leteti je poskušal, a ni šlo.

Po kosilu, ko sta Mihec in njegova mati spet sedela na dvorišču, brala

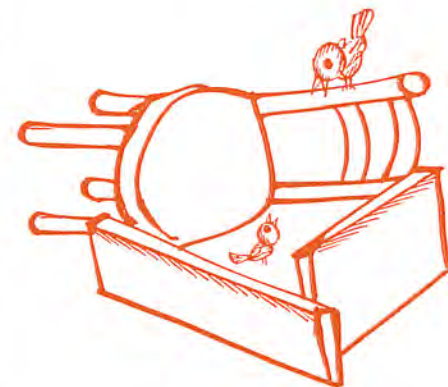
in šivala, se je starka vrnila. Vestno je opravila svojo dolžnost, malo ostala pri mladiču, na večer pa odletela. Pred odhodom mu je gotovo želela sladko spanje, kajti tako prijazno je čivknila, da sta se Mihec in mama kar spogledala.

»Tudi nocoj ga bova morala ohraniti notri,« je dejala Mihčeva mamica, »kajti noči so zanj še vedno prevlažne.«

Spet je vstalo sončno jutro. Tokrat vrabčka ni bilo treba buditi, bil je prvi na nogah. Mihec je moral predčasno vstati, da mu je odprl vrata na balkon, kamor je kmalu priletela vrabčevka s polnim kljunom.

Po zajtrku je začela z resnim delom: hotela je speljati sinka prek zidu in ga naučiti letanja. Dopoldan ni imela dosti sreče, a proti večeru se je le zgodilo: mladič jo je s kratkimi leti dosegel na mejnem zidu.

Mihec je z zanimanjem opazoval vrabčevkino potrpežljivost in se čudil vrabčkovi ubogljivosti in trudu.

Z zidu se je stara v širokem loku spustila med kokoši na sosedovem dvorišču.

»In zdaj?« je vprašal deček svojo mater.

»Če je mladič pogumen, ji bo sledil. In če jo ima rad, tudi.«

Bil je pogumen in tudi rad jo je imel.

»Ali se bo še vrnil?« je hotel vedeti Mihec.

»Še,« je prikimala mama, »a spoznala ga ne bova, kajti vrabček je vrabčku podoben.«

Deček se je zavihтел na balkonovo

ograjo in pogledal k sosedovim. Med kokošmi so vrabci pobirali koruzo. Z očmi je poiskal svojega gosta. Otrepal je s perutničkami in čevkal. Ko se mu je že hotel nasmehnuti, je zagledal še enega takega vrabčka, potem še tretjega. Vsi trije so bili mladi. Kateri je bil pravi?

Fran Roš

Ilustr.: Leon Koporc

Pestunja

Marička

Vsi drugi otroci so z doma odšli in zdaj se igrajo na paši. Kričijo, podijo se, pečejo si krompir otroci ti naši. In kadar pove kaj veselega kdo, se vsi zasmejijo, a Stane, ta krave pase in z bičem glasno tam poka in plaši vrane.

Marička pa danes je žalostna vsa, ker mora doma ostati, po listje v gozd sta z vozom odšla njen oče in tudi mati. Na bratca Ivančka v zibelki tu zdaj mora v hiši paziti, da hrup noben mu ne zmoti miru, in muhe od njega poditi.

Zdaj fantek spi, a kmalu iz sna zbudi se in solzen zaveka. Previje ga in piti mu da iz stekleničice mleka. Pa še v naročje vzeti nato ga mora in še pestovati. Res ni prijetno in ni lahko ves dan kar doma samovati!

Preljubi bratec Ivanček moj, le glej, da velik boš k letu in pojdeš tedaj na pašo z menoj! Še bo prijetno na svetu!

zanimivosti • zanimivosti • zanimivosti

Miro P.

NOSOROG

V vzhodni Afriki živi jezljiv in togoten dobelokožec: dvorogi nosorog. Zival je visoka približno 170 centimetrov in skoraj štiri metre dolga, tehta pa več kot eno tona. Nad gobcem ogromne glave mu štrli ta dva roga, od katerih je sprednji daljši. Tope zunanosti, izgleda nosorog mirne narave. Pa ni tako. Če se kdo pojavi pred njim, se nosorog požene vanj kot tank. Če se tujec pravočasno ne umakne, je konec z njim.

Še pred petdesetimi leti je bilo vse polno nosorogov po širnih planjavah in močvirjih Afrike. Lovci na divje zveri pa so jih mnogo pokončali, tako da so jih skoraj iztrebili. Računajo, da živi dandanes v Afriki približno še 15 tisoč nosorogov, vendar se to število iz dneva v dan krči. Pobijajo jih brez usmiljenja zaradi rogov, ki jih potem drago prodajajo v Orientu. Razni mogotci na Bližnjem vzhodu so namreč trdno prepričani, da imajo nosorogovi rogovi posebno lastnost. Iz rogov izdelujejo kupe, v katerih še vsaka strupena tekočina izgubi svoj učinek.

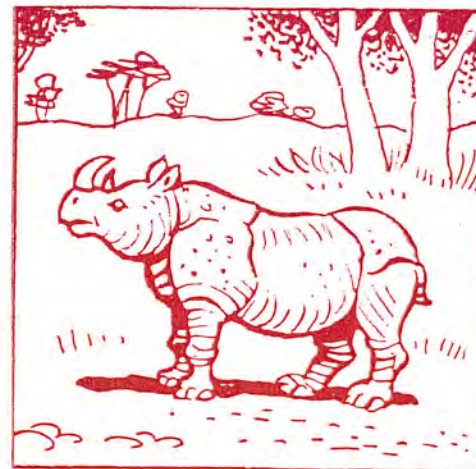
Nosorog ni prav nič ljubka žival, vendar bi bilo škoda, da bi izumrla. Nosorog je namreč zadnji potomec prazgodovinskih živali, ki so v družbi ogromnih mamutov tavale celo po Evropi in Severni Ameriki. Zadnji nosorogov najožji sorodnik iz prazgodovinskih časov je danes še tapir, ki živi v tropskih pokrajinah Amerike. Nosorog je pravzaprav spaček narave. Noge ima smešno kratke, te pa morajo nositi ogromno telo. Na koži, ki je 12 milimetrov debela, ima velike gube. Oči ima zelo majhne in slabo vidi, ima pa zelo razvit vonj in sluh. Ni prav nič pameten in sovražnika opazi šele tedaj, ko je ta zelo blizu. Seveda se nosorog z vso silo zažene v tujca in če le more, ga pokonča. Kljub teži in nerodnosti, je zelo uren in hiter. Ko se spravi v tek, doseže hitrost do 50 kilometrov na uro, vzpenjati pa se zna tudi po strmih pobočjih in skalnatih bregovih.

Komaj rojeni nosorog tehta približno 30 kilogramov. Dve leti je mladič z mater-

jo. Po sedmih letih doraste in se spolnoma osamosvoji. Nosorog rad živi v družbi, šele na starost postane samotar, začne tavati po goščavah in se izogiba vrstnikov, ker se ne mara zaplesti v boje. Nosorog preživi svoje življenje v iskanju paše. Nič ga ne ustavi. Na pašo pride tudi na 3 tisoč metrov visoke afriške planote in zaide v goščave Čadskega jezera. Ko pride do vode, se napije, potem se vleže v blato in tako prebije tudi nekaj dni.

Presenetljivo je, da je mogoče mladega nosoroga udomačiti, da človeku je iz roke. Ko dozori, je za nosoroga še vsakdo sovražnik. Edini njegov prijatelj je mali ptiček, ki mu neprestano sedi na hrbtu, na glavi in v gubah kože ter v njih išče mrčes in zajedalce, katerih se nosorog med valjanjem v blatu nabere. Nosorogov prijatelj je tudi njegov čuvaj. Ko ptiček opazi nevarnost, odleti, in s tem opozori svojega prijatelja na sovražnika.

Nosorog je zaščiten žival. Kljub temu ga divji lovci neprestano lovijo in streljajo nanj s puškami, loki in zastrupljenimi sulicami ter mu nastavljajo velike zanke iz debele žice. Mnogo nosorogov pade v roke divjih lovcev. Razne države v Afriki imajo urejene strogo zaprte rezervate, kjer živijo nosorogi, in oblasti pazijo, da bi se ta žival ohranila, ker če tega ne bi delale, bi čez nekaj desetletij gledali nosoroge samo v velikih, steklenih omarah mestnih muzejev.

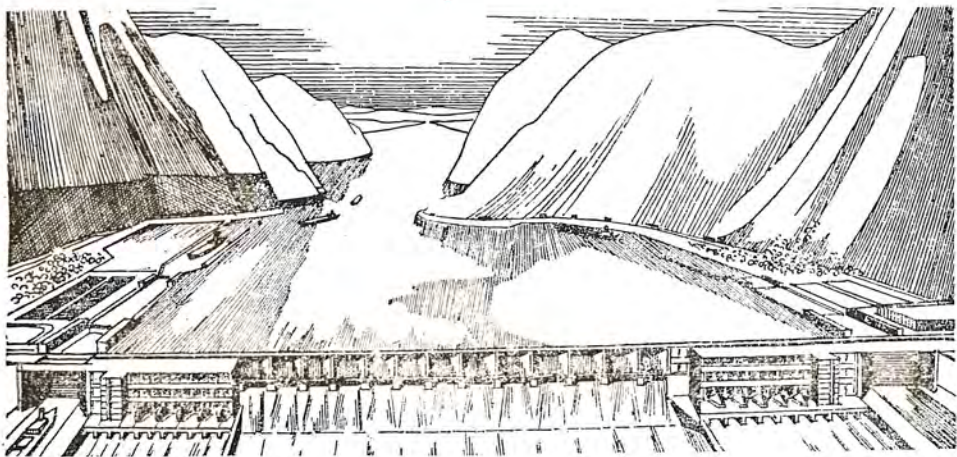

Orjak na Donavi

Med najlepše predele, ki jih na svoji poti obide Donava, je prav gotovo djerdapska tesen. Dolga je sto kilometrov in v njej se nizajo lepote in nevarnosti Donave. Plovna pot je vsekana med podvodnimi skalami. Tu je prehod širok največ šestdeset metrov, a globina ob najnižji vodi znaša tudi samo dva metra. Donava kljub temu silovito dere skozi Djerdap. Kako ukrotiti divjo reko, da bi graditev lahko potekala nemoteno? Hidrograditelji so prvokrat uporabili poseben način gradnje — jeklene stolpiče. V vodo potopijo jeklene stolpe, iz njih izčrpajo vodo, izsušijo rečno dno in začno betonirati.

Voda velikega zbirnega jezera se bo izlivala na lopatice kaplanovih turbin iz višine 19 metrov. Rotorji tur-

bin bodo imeli premer velikega kolesa iz Luna parka — deset metrov. Vsaka turbina, namestili jih bodo po šest na jugoslovanski in na romunski strani, bo imela 250.000 konjskih moči. Če hočemo nazorno prikazati moč ene turbine HE Djerdap, moramo združiti 40 reaktivnih letalskih motorjev znamke boeing, njihova skupna potisna moč bi ustrezala moči ene turbine: 250.000 KS. V 1200 metrov dolgo vodno pregrado bo vgrajeno 2,5 milijona kubičnih metrov armiranega betona. Čez vso vodno pregrado bosta speljani avtomobilska cesta in železnica. Na bokih te velikanske pregraje bodo strojne dvorane s turbinami in prehodni doki za ladje. Jez bo visok 54 metrov, srednji prelivni del pa bo dolg 440 metrov s štirinajstimi prelivni.

PAJEK IN BOU - BOU

Pajek se je poročil z ženo iz sosednje vasi. Nekega dne se je odločil, da obišče njene starše. Ker pa se je sramoval svojega siromaštva in bi se rad pobahal z obleko, ki si je ni zaslužil z delom, je odšel k ženi vaškega starešine in jo prosil, naj mu posodi za pot Bou-Bou, njen prečudovit plašč.

»Rada ti ustrezem, toda zapomni si: plašča nikakor ne smeš nositi v dežju, sicer ga boš pokvaril,« mu je dejala.

Pajek je to takoj obljubil in žena vaškega starešine mu je dala čudovit, belo se svetlikajoč plašč. Blago, iz katerega je bil narejen, pa je bilo stekano iz soli.

Pajek je odšel na pot k staršem svoje žene. Vsi ljudje, ki jih je spotoma srečaval, so ga občudovali:

»Joj, kakšen čudovit plašč imaš, pajek!«

In v vasi, kjer sta stanovala oče in mati pajkove žene, so govorili: »Gotovo mu gre zelo dobro! Sicer si prav gotovo ne bi mogel kupiti tako dragocen Bou-Bou.«

Vabili so pajka v goste in mu dali jedi in pijače, kolikor je hotel. Bil je najbolj priljubljen gost, v katerokoli hišo je prišel. Po nekaj dneh tega čudovitega življenja pa se je odpravil spet na pot k družini. Spotoma je nepričakovano zapihal močan veter in plašč je plapolal. Kos blaga je veter vrgel paj-

ku v usta. Jezen ga je odpihnil. Toda v ustih mu je ostal okus po soli.

»Blago diši po soli,« se je začudil in še enkrat polizal. Resnično, prava sol! Pajek je polizal še enkrat in še enkrat in končno je pojedel ves plašč, tako zelo dobrega okusa je bil. Tedaj pa se je hudo prestrašil. Kaj neki naj reče ženi vaškega starešine? Ni upal nazaj v vas in skrnil se je v nekem kotu.

Ona je čakala še nekaj dni, toda ko pajek ni in ni prinesel blaga nazaj, je poslala služabnike, naj malo pregledajo, kje je ostal. Vendar ga nihče ni videl. In tako so začeli vsi ljudje iskati. Iskali so pajka in dragoceni Bou-Bou iz soli. Končno so ga našli v njegovem skrivališču. Vsi vprek so ga spraševali:

»Kje je blago?«

Vendar pajek ni odgovoril. Pa so ljudje mislili, da bo palica pomagala, da zvedo odgovor. — On pa je hitro ušel in se skrnil v drug kot.

Od takrat se skriva pajek v zidne razpoke in luknje, kjer zaman skuša stkati novo blago. Prede in prede, toda ne vem, če bo njegova preja kdaj tako lepa in svetleča kot Bou-Bou, plašč starešinove žene, ki ga je na tisti poti pojedel.

Prevedla: Tanja Maurič

Marija Gosar

ŽAJBELJ

(*Salvia officinalis*)

Rastlina obmorskih predelov juž. Primorske in Istre, žajbelj ali kadulja imenovana, je tretji zastopnik zdravilnih rastlin iz družine ustnatic (Labiatae), katere značilnosti smo spoznali že v tretji številki Galeba.

Žajbljevi precej veliki vijoličasti cveti so izrazito dvoustnati in imajo dobro razvito zgornjo in spodnjo ustno. Dva para prašnikov štrlita izpod zgornje ustne tako, da žuželka, ki leze v cvet po nektar, zadene s hrbtom obnje, da se nanjo vsuje cvetni prah. Ko si išče hrane v drugem cvetu, ne more vanj, ne da bi se podrgnila ob naprej štrlečo brazdo in pustila na njej vsaj nekaj zrn cvetnega prahu, ki ga nosi na svojem hrbtu. Tako nehote in nevede poskrbi, da se žajbljeve rastline medseboj oprasa in oplode. Razmerna debeli, na površini nagrbnjeni dolgocepljati listi jajčasto suličaste oblike so zgoraj sivkasto zeleni na spodnji strani pa svetlejši. Dolgi so do deset centimetrov. Vsebujejo do 3% hlapnega olja, ki po njem vsa rastlina značilno diši. V njih so tudi čreslovine, saponini in grenčice.

Tudi navzkrižna razporeditev listov, oglato steblo in druge značilno-

sti ustnatic so pri žajblju zelo očitne.

Čaj iz žajbljevih listov priporočajo predvsem ljudem, ki se preveč po-
te, posebno proti nočnemu poteanju

tuberkuloznih bolnikov. Ker dobro razkužuje, izpiramo z njim vneta usta in grlo. Na mleku kuhan žajbelj pa je učinkovito zdravilo proti prehladu dihal.

PLJUČNICA

(*Pulmonaria officinalis*)

Globoka humozna tla na apneni podlagi so v mešanih gozdovih rastišče pljučnice, ki ji ponekod pravijo tudi velikonočnica, ker cvete okoli velike noči, v marcu ali aprilu. Spomladi požene olistano steblo, ki je na vrhu nekoliko razvejeno in nosi rdeče, po obliki trobentici podobne, a precej manjše cvete. Rastlina je poraščena s togimi dlakami. Komaj odprti cveti so svetlo rdeči, čim starejši postajajo, tem bolj prehaja njihova barva preko vijoličaste v modro. Barvilo antokian, ki je raztopljeno v soku celic cvetnega venca, odloča o barvi cvetov.

Ko rastlina odcvete, poženejo iz korenike pritlični, dolgocepljati listi z velikimi jajčastimi ploskvami. Na njih opazimo svetlejšo, srebrnosivo li-se, po čemer pljučnico lahko spoznamo. V listih je mnogo sluzi, čreslovin, saponinov in kremenčeve kisline. Ker sluz blaži dražljaje, uporabljamo pljučnico proti prehladu dihal.

Na plitvejših tleh v gozdovih hrasta, črnega gabra in kraškega jesena, raste na Primorskem še druga vrsta, **ozkolistna pljučnica** (*Pulmonaria angustifolia*), ki ima zelo ozke suličaste liste brez belkastih lis. Ta vrsta pljučnice ni zdravilna.

Tonček - novator

Sankal rad bi se komodno
Tonček naš, lenuh,
pa mu pride brihtna misel:
»To ne bo od muh!

Sanke za drevo privežem,
sedem nanje, smuk!
Praznih rok navzgor jo mahnem
brez težav in muk!«
Tonček svoj izum poskusi,
vsi za njim strmé,
ali kmalu trda prede
revežu, gorje!
Ko spusti se po strmini,
zmanjka mu vrvi,
sunek vrže ga na glavo,
v zrak nogé moli...

Grigor Vitez

Ilustr.: Robert Hlavaty

KO BI DREVESA HODILA...

Ko bi drevesa hodila,
bi se gozdovi razšli na vse strani.
Drevesa bi hodila,
mahale pa njihove veje.
Ko bi drevesa hodila,
bi v nedeljo tudi parki se sprehajali s sprehajalci,
morda bi se drevesa igrala skupaj z igračkariji.
Ko bi drevesa hodila,
bi med pticami prišlo do velike zmede,
ker bi se začela sprehajati tudi gnezda.
Ko bi drevesa hodila,
pisal bi pomarančevcu z juga,
naj obišče bolnega mi druga.

Prevedel: Marijan Brecelj

BRATRANEC IZ INDIJE

V mali vasici so večkrat govorili o njem, ki je odšel v Indijo, na drugi konec sveta in tam našel bogastvo in srečo. Vedeli so samo, da je Evgen zaposlen ali celo gospodar velikega podjetja v industriji jute. Govorili so, da je silno bogat, in njegovemu bratrancu Karlu, ki je še obiskoval šolo in bil vedno med odličnjaki, so stalno priporočali in ga bodrili: »Uči se, fant, prej ali slej, ko boš izvršil šole, boš lahko šel v Indijo k bratrancu in boš imel tudi ti lepo bodočnost.«

Nekega dne je Karel prejel iz Indije slike. Bile so čudovite; predstavljale so bajno lepo palačo, razkošne avtomobile, tovarno itd. Slike so krožile po vasi in ljudje so jih občudovali in so blagrovali srečnega Evgena. Karel pa se je resno oprijel misli, da pojde po končanem študiju v Indijo k bratrancu.

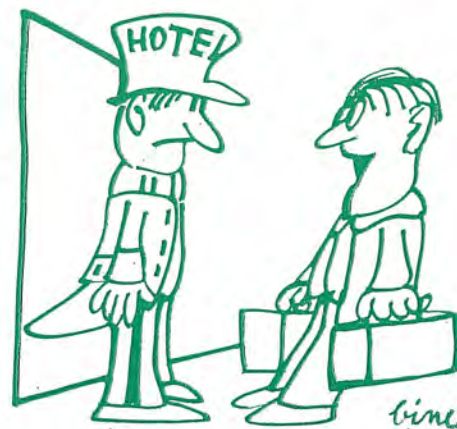
Še z večjo vnemo se je učil in postal tekstilni inženir in ekonom. Znal je šest jezikov. In nekaj tednov nato so se izpraznili vsi družinski predalčki in mošnjički za Karlov vozni listek do Chandernagora.

Odpotoval je v Indijo.

Bratranca Evgena ni obvestil o svojem prihodu, hotel ga je presesteti. In to presenečenje je bilo obojestransko. Pa še kakšno! Evgen je onemel in ni mogel priti do be-

sede, ko je pred seboj zagledal mladega, nasmejanega bratranca. Karel pa bi skoraj padel vznak od začudenja, ko je zvedel, da je »bogati tovarnar jute« samo uslužbenec pri hotelskem dvigalu. Evgen se je osramočen, s povešanimi očmi opravičeval rekoč, da bi se v domači vasi smejali, ko bi vedeli, da ima tako skromno službo. Zato se je lagal, da bi ga domačini občudovali in zavidali. »Jaz sem verjel v tvoje bogastvo kot oni,« je rekel Karel, »zato sem danes tu. V resnici pa sem ti zato hvaležen.«

Nekaj let pozneje je Karel obogatel in Evgena postavil za svojega tajnika.

SLIKE IZ NARAVE

Piše: Vlado Firm

SRNJAK

Riše: Ive Šubic

V plitvem jarku z malo vode, ki je ovijal zapuščen park, so brodile race. Oglašale so se, racale in se prešerno dobrikale racmanu, ki je čepel na obrežju. V grmičevju se je oglašal kos. V parku je bila majhna jasa, porasla z nizkim grmičevjem. Zlato pernatih fazani so tekali naokrog. S prvo zoro so pričeli stopicati sem ter tja. Bili so plahi in na moč previdni. Pri

najmanjšem šumu so se poskrili in jasa je bila v hipu pusta in prazna. Imeli pa so dobrega čuvaja, ki nikomur ni pustil gospodariti v parku. To je bil stasit in močan udomačeni srnjak. Že s prvim svitom je odšel na jutranji obhod. Vse je pretaknil. Pritepenega psa, ki se mu je zahotelo raztrgati kakšnega fazana, je s svojimi ostrimi rogovi kaj kmalu pognal v beg. Tudi človeku, ki ga ni poznal,

ni prizanesel. Naskočil ga je kot prvi stari vojščak. Otroški vrišč je pregnal čebljajoče race. Otroci so preskočili jarek in se zapodili v park. Fazani so preplašeno vzleteli iz grmičevja. Kot bi trenil, je bilo konec otroškega vrišča. Na jaso je skočil srnjak. Prav nič ni premišljeval. Po-

skočil je k najbližjemu bosopetežu. Kot jata vrabcev so se otroci razpršili. Fantič, ki mu je bil srnjak za petami, je tekel kot za stavo. Prekobalil se je v jarek in že ves blaten dirjal prek travnika. Srnjak pa je potem spet poležaval za grmičevjem in v poletni vročini skušal zadremati.

PLANINSKI ZAJEC

Planine so bile še zavite v meglo, ki jo je prek noči zbral gorski očak. V mladem borovju se je oglašala pti-

ca. Klicala je, utihnila in zopet klicala. Na strmi rebri je še ležala zaplata snega. Na njem so bile še dobro

vidne drobne stopinje. Sled planinskega zajčka. Odložil je že svoj beli zimski kožušček in spet je bil rjavkasto sive barve. Vedno je bil razigran in vesel ter vedno plah. Najraje se je potikal med bori. Še tako neznamen šum ga je vznemiril. Le gorskih kavk se ni bal. Odskakljal je med visoko planinsko travo, poraslo s cvetjem, opazoval metulje in poslušal brenčanje čebel. Tam je tekla prek senožeti lisica. Kdo ve, kaj se je kuhalo v njeni prebrisani glavi. Planinski zajček bi ji bil prav imenitna južina. O-

pazila ga je. Bil je predaleč. Se veter ji je ponagajal in zapihal v nasprotno smer. Plazila se je prek skalovja in stekla med borovce, vendar zajčka ni opazila nikjer. Kje je tičal? Zajček pa je že poskakoval in tekel proti vrhu, ne da bi vedel, da mu je za petami lisica. Ko pa jo je opazil, je izginil med visoko travo in skrilo ga je cvetje. Ni ga bilo več na spregled. Lisica je razočarana sedla na strohneli štor in se zagledala v dolino pod seboj, kjer se je zvižal dim iz počrnelih dimnikov.

Gustav Strniša

Ilustr.: Albin Rogelj

MOJCA IN ŽABICA

Mojca je slonela na odprtem oknu in opazovala prijazno zeleno žabico rego, čepečo na širokem listu vinske trte, ki se je vzpenjala pod zaslonom.

Mojca je bila marljiva deklica, pa zelo živahna in zgovorna. Žabica ji je bila zelo všeč. Kako ljubka je bila! Kakor drobna zelena igračka! Prijazno je strmela v deklico in se oglašala s tankim visokim glasom.

Mojca se je hipoma nekaj spomnila. Pokimala je žabici in jo nagovorila:

»Draga Rega! Ti si res prijazna živalca! Toda prijaznost in ljubkost še ni vse! V življenju je treba delati in koristiti ljudem! Moja mamica vedno trdi, da imam prav, ker rada povsod pomagam. Po obedu ji pomijem, obrišem posodo in pribor. Pa tudi pometam, če je treba. Mamica vedno poudarja, da se bom tako navadila resnega dela, ki nam je potrebno v življenju.

Kaj pa ti delaš, žabica mala? Takole čepiš na prožnem zelenem listu, se veselo gugaš in brezskrbno prepevaš v sončni dan. Tako pač nikomur ne koristiš. Toda delo, kje je tvoje delo?»

Rega je Mojco resno pogledala in kar kriknila:

»Oho! Ti se pa pošteno motiš, deklič moj! Tudi jaz imam dovolj dela, ki je zelo važno. Ti pač tega ne veš, ker ne opaziš mojega truda.«

»No! No! Zdaj sem pa res radovedna kakšno delo imaš«, je rekla Mojca.

»No, kar pridi in poglej!« je zavpila Rega.

»Saj bi, pa ne morem,« je hotela odvrniti deklica, pa je naenkrat začutila, da je spremenjena v lepega pisanega metulja. Sproščeno se je zagugala v zraku in se dvignila. Že je čepela poleg žabice, ki ji je porredno pomežiknila in jo povabila s seboj.

Zginili sta med listjem. Nenadoma je Rega kar otrpnila. Sledeči hip se je pa kakor žoga pognala kvišku in že je pogoltnila mastnega pajka, ki se jima je brezskrbno približal. Vse se je zgodilo tako hitro, da je Mojca to komaj opazila.

Začudena je strmela v Rego, ki

je nato že čepela pred njo z veliko blestečo muho, ki je brenčala in se hotela osvoboditi.

Spustili sta se na tla. Rega se je zasukala in kot mimogrede ujela veliko stonogo, ki je hotela švigniti mimo.

Ko je pogoltnila dvoje žrtev, je Mojci veselo kriknila: »Menda zdaj veš, kakšno opravilo imam! Marljivo uničujem nepotrebni mrčes in tako koristim ljudem.«

Deklica ji je zamišljeno pokimala.

Vrnili sta se.

Mojca je občepela na oknu. Naenkrat se je počutila zelo trudno. Vzdihnila je in se zbudila v svoji postelji. Vse se ji je samo sanjalo.

Za odprtim oknom je pa res drobna žabica Rega deklici pela uspa-vanko.

Danilo Gornšek

Ilustr.: Božo Kos

Lačna pešem

Nudi Trst mi rib vseh vrst,
grem v Divačo po pogačo,
še na Bled po sladoleđ
in v Gorico po potico.
Srednja vas mi dá klobas,
v Loki češpljevi so cmoki,
grem na Dob, na Dob po bob,
Novo mesto mi dá presto,
sredi Luč najem se buč,
sredi Kranja pa kostanja.
Dá mi lg tri vence fig,
a Ljubljana dva purana.
V Ljutomer iskat grem sir,
v Celje pa po kislo zelje.
Še v Moškanjce grem po žgance,
V Maribor pa še po por.
Ko vse kraje bom obredel,
pa se bom tako najedel,
da razpočil se tedaj
in še — pesmi te bo kraj...

dopisi naših šolarjev

LABOD

Pred dnevi sem šla z materjo v Trst. Bilo je že proti večeru. Razsajala je močna burja in začelo je snežiti. Zazeblo me je, toda morala sem dalje. Šla sem z materjo k zdravniku.

Ze ves teden sem prosila mater, da bi me peljala v mestni park. Čudili se boste, kajne, dragi prijatelji, da nisem še nikdar bila v mestnem parku. Toda kaj hočete, stanujem daleč od mesta, zato me pot ne zanese v čar mestnega parka. Morda hodi kdo izmed vas tja vsak dan in se tam igra, a meni je vse to nemogoče, ker me nima kdo peljati. Moja mati dela ves dan in se vrača pozno zvečer. Danes je končno ustregla moji želji. In veste, kaj sem videla v mestnem parku? V parku ni bilo nikogar, samo snežinke so se igrale v vetru. Ne nadoma sem zagledala drobno belo stvarco, ki je plaval v mrzli vodi. Bil je labod. Za hip sem se ustavila in naslonila na leseno ograjo. Gledala sem belega laboda, ki je mirno plaval. Ni se ustrašil burje, ne mraza in niti snežink.

Včasih bi morali tudi mi biti taki, kot beli labod. Ne bi se smeli bati mraza. Ne bi smeli trepetati pred viharjem življenja. Morali bi biti močni in mirni, kot beli labod sredi zime. Ta samo zre v nas, nas gleda in gre dalje, kamor ga nese srce.

Hotela sem ga pobožati, a bil je tako daleč od mene, da ga nisem dosegla. Vseeno sem bila zadovoljna, ker sem prvič videla laboda. Mati mi je obljubila, da me bo spet peljala v mestni park, kjer se veselijo veliki in mali otroci.

Domov sem se vrnila zelo utrujena, vendar sem kljub temu vzela papir in po spominu narisala vse, kar sem videla v parku. Risba mi je zelo uspela. Sedaj visi na zidu, in zdi se mi, da me labod gleda s tistim mirnim pogledom, kot bi govoril celemu razredu in meni: »Bodite močni, ne strahite se zle roke. Pojdite mirno dalje in boste pridni!«

Hvala, moj lepi, beli labod!

Učenci in učenke 3. in 4. rarr.
osn. šole v BOLJUNCU

MOJ DOM

Moja hiša je stara. Podedovali so jo očkovi pradedje. Obrnjena je proti jugu. Pred njo je dvorišče. Napravili smo ji balkon in okrog dvorišča postavili ograjo. V hišo smo dali centralno kurjavo.

Sedaj je pri nas lepo, posebno kadar sta doma tudi očka in mamica.

Rozita Glavina
uč. 3. razr.osn. šole na KATINARJ

MOJA SESTRICA

Moja sestra je stara pet let. Ime ji je Magdalena. Je visoka. Ima črne lase. Je prijazna in lepa. Hodi rada v vrtec, kjer se igra s svojimi prijateljicami. Tudi z menoj se rada igra. Vsak večer greva v gozdiček, požvižgava in prikaže se mnogo veveric. Veveričke skačejo od drevesa na drevo. Prineseva jim orehov in lešnikov. Ta igra se ponavlja vsako jutro. Ko gre v vrtec, se sestra začne jokati. Učiteljica ji reče, naj se neha jokati.

Ko pišem naloge, me moti, ker se hoče igrati. Pravi, da, ko bo velika, bo postala učiteljica.

Imam zelo rada svojo sestrico in ona mene.

Elizabeta Pertot
uč. 2. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

MOJ BRATEC

Moj bratec je star štiri leta. Je velik za svoja leta. Ime mu je Marjan. Kmalu bo hodil v vrtec. Zdaj pomaga očetu in dedku. Je prijazen in nežen. Včasih razjezi mamico. Kadar greva na vrt, on lepo prepeva. Ima mnogo igrač. Dostikrat se igra. Babica ga ima zelo rada, ker jo uboga in ji pomaga. Očku in dedku pomaga nalagati na tovornjak drva, okna, vrata, omare, mize in stolčke. Nato utrujen in umazan, a vesel, steče k babici in ona mu da banančko.

Zvečer greva skupaj spat in mu pripovedujem pravljice.

Zelo sem srečna, da imam tako pridnega in dobrega bratca. Ko me očka pretepe, se on joče zame, ker mu je hudo.

Milojka Pertot
uč. 2. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

NASA RASTLINICA

V prvem razredu smo se učili šteti in računati s koruznim zrnjem. Nekaj ga je ostalo v škatlicah. Oktobra meseca smo vsadili fuksijo. Med zemljo se je pomešalo koruzno zrno. Kmalu so se prikazali svetlo-zeleni suličasti listi. Rastlinica je uspevala dan za dnem, ker smo jo pridno zalivali.

Po božičnih praznikih smo doživeli lepo presenečenje. Zagledali smo mesnat betič. Imel je tudi koruzna zrna. Vsako zrno ima svetel lasek. Naš mesnat betič se bo spremenil v koruzni štorž. Nesli bomo zrna v mlin in dobili bomo moko.

Marinka Počkaj
uč. 2. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

STEKLENI KONJIČEK

Lani sem bila s svojo mamico v Benetkah. Ko sem bila v tistem lepem mestu, sem se spomnila na gospo učiteljico in na svoje sošolce. Gospe učiteljici sem kupila lepega, zelenega, steklenega konjička. Sošolcem pa sem poslala razglednico s po zdravi.

Lepi konjiček je sedaj v učilnici, na mizi. Ponosno dviga glavo na svojem dolgem vratu, ki je pokrit z vihrajočo grivo. Zgleda, da bo zdaj, zdaj zdiral v pravljичno deželo, kjer bo rešil začarano kraljično.

Gospa učiteljica ima zelo rada tega konjička, ker je rekla, da jo spominja name.
Anamarija Baša
uč. 2. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

MOJ KANARČEK

Moja najljubša žival je kanarček. Dedek mi ga je daroval za Miklavža. Je pomarančaste barve, njegove oči so majhne in črne. Ko mu z bratom prineseva posodico z vodo, skoči noter in se začne kopati.

Doma imam še liščka in čizka. Vsi trije začnejo peti, ko zaslišijo glasbo in priredijo prijeten koncert.

Po večerji gre kanarček spat, ker ga naslednji dan čaka še mnogo dela in truda. Kanarčkov jutranji pozdrav velja tistemu članu družine, ki vstane prvi.

Lucijan Harej
uč. 5. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

GRADOVI IN KMEČKI UPORI

Nekoč so se na Slovenskem dvigali gradovi. Bili so sezidani nad prepadi, na gričih in na težko dostopih krajih. Imeli so več stolpov z zobčastimi nadzidki. V stolpih so bile line, skozi katere so vojaki streljali na sovražnika. Okoli gradu je bil jarek poln vode. Čezenj je peljal dvizign most.

Gračakovo življenje je bilo razkošno. V gradovih so prirejali viteške igre. V vojnah so bili hrabri vojščaki.

Tlačani so živeli okoli gradu v bornih kočah. V sončnih dneh so morali delati za graščake. Nadzoroval jih je valpet, ki je imel bič v rokah. Tlačani so morali plačevati davke in dajati desetino.

Kmetje so pod graščaki zelo trpeli in so se zato uprli. Ko so zaslišali plat zvona, so se zbrali, zgrabili za orožje, ki je bilo pravzaprav kmečko orodje, in jo mahnilo proti gradovom.

Zadnji kmečki punt je bil na Tolminskem, ki pa se ni posrečil. Voditelje kmetov so zaprli in jih obglavili na Travniku v Gorici.

Valter Starec
uč. 5. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

IZLET V CRNI VRH

V nedeljo zjutraj sem z veseljem skočil iz postelje, ko me je mama poklicala. Pripraviti se je bilo treba za izlet v Črni Vrh. Moj očka se je domenil z znanci, da se gremo smučat in sankat.

Zvedeli smo, da je precej snega. Ko smo se vozili preko Vipavske doline in potem po ovinkih proti Colu, smo se veselili, ker smo videli, da je mnogo snega. Vse je bilo pod belo snežno odejo.

Na Colu so nas ustavili delavci in povedali, da je cesta za Črni Vrh zaradi plazov zaprta. Spustili smo se spet v dolino in se po glavni cesti odpeljali v Senožeče. Tam smo se ustavili blizu neke gostilne, kjer so drugi že smučali po strmini bližnjega griča. Zabavali smo se in veselili skoraj do mraka. Nato smo se odpravili proti Sežani, prešli mejo in se vrnili domov.

Igor Košuta
uč. 5. razr. osn. šole v BARKOVLJAH

NASE PUSTNE OBLEKE

V torek bom prišel v šolo pustno oblečen. Imel bom obleko bandita. Hlače bodo črne barve, jopa bo sive barve in klobuk bo tudi siv. Imel bom dve pištoli in mitraljez. Mitraljez bom držal v roki, pištoli pa za pasom.

Fabij Bertini

V torek bo zadnji dan pusta. V šolo bomo prišli pustno oblečeni. Jaz bom imela obleko mlade Španke. Obleka je rdeča s črno tenčico. Imela bom pahljačo, prstan, ogrlico in uro. Našminkala se bom. Posula si bom lase z zlatim prahom. Na glavi si

bom zvezala ruto iz tenčice z žametnimi rožami. Izposodila sem si jo od svoje prijateljice Lorelle. Imela bom srebrne čeveljčke in dolge nogavice bele barve.

Saša Don

Tudi jaz imam pustno obleko. Letos se bom oblekla v Holandkinjo. Krilo je plave barve. Imam tudi bel predpasnik, čepico in rožice. Mama mi bo spletla kite. Obleko mi je posodila neka šivilja. Obleka je svilen, na kapici so čipke. Imela bom tudi cokle. Cokle mi bo napravil mizar.

Sonja Jazbec

Za pust se bom oblekla v »Mimi«. Obleka je svilen. Je dvobarvna. Krilo je svetlo, vijoličaste barve in jopica je temno vijoličastaste barve. Jopica je okrašena z rumenim trakom. Klobuk je svetle in temno vijoličaste barve z rumeno vrtnico.

Lorella Valenčič

V torek bo zadnji dan pusta. Pustni čas mi ugaja. Vsako leto sem imela pustno obleko, a letos je ne maram, ker sem prevelika in zato mi ne ugaja. Mama mi jo je hotela kupiti, a jaz je nisem marala.

Jožica Ipavec

Za pust bom imel rusko nošo. Vsako leto gremo v Kulturni dom. Najbrž bom šel tudi letos. Tja bo prišel tudi Fabij. Z njim se bom igral. Najbrž bodo prišli tudi babica, ded, teta in bratranec. Jopica moje pustne obleke je modra in zlata, klubuk je bel. Imam tudi sabljo in črne škornje.

Ivo Susič

Oblekel sem se v Charlota. Z isto obleko sem šel tudi v Skedenj. Vsi so se čudili moj maski. Hlače mi sežejo do prsi. Srajca je iz kožuhovine in je črne barve. Na glavi sem imel majhen klobuček. Kupil sem si tudi naočnike. Zavil sem si vrat z ovratnico. Obul sem očetove čevlje. Moja obleka je res smešna!

Sardi Pavel

Moja pustna obleka je zelo lepa. Je obleka šerifa. Imam jopico in hlače kostanjeve barve. Tudi klobuk je iste barve. Imam tudi pištolo, zvezdo in puško.

V torek bom prišel v šolo ošemljen. Igral se bom s Fabijem. Streljava se bova na vso moč. Kako je lep pustni čas!

Aleksander Ferluga

učenke in učenci 4. r. osn. šole v ROJANU

GALEBOVA NAGRADNA UGANKA

Pravilne rešitve nagradne uganke iz prejšnje številke so: 1 c, 2 b 3 b, 4 b in 5 b. Žal, je uredništvo dobilo malo rešitev in od teh je bilo nekaj nepravilnih, zato ne pridejo v poštev za nagraditev. Uredništvo dobiva tudi pisma brez podpisa in navedbe razreda in šole. Morate razumeti, dragi učenci, da urednik ne more uganiti, kdo je poslal rešitve, in jih ne more nagradjevati. Zato, dragi čitatelji, ko pošljete rešitve, napišite spodaj svoje ime in priimek, razred, ki ga obiskujete, in ime šole.

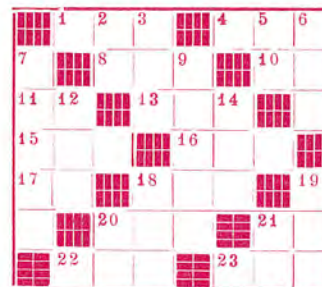
Tokrat je bil izžreban SERGIJ GUSTIN učenec 5. razr. osn. šole na OPCINAH, ki dobi lepo knjigo.

Nove uganke so sledeče:

- Kako dolg je premer zemeljske krogle?
 - 15.480 km
 - 12.740 km
 - 25.750 km
- Kdaj je bil izdelan prvi zvočni film?
 - leta 1922
 - leta 1928
 - leta 1933
- Kje žive v Evropi opice?
 - na Malti
 - na Kreti
 - na Gibraltarju
- Kdo je Jean Henri Dunant?
 - francoski operni skladatelj
 - francoski pisatelj
 - ustanovitelj dobrodelne ustanove
- Katerega leta je prvič pripeljal vlak v Ljubljano?
 - leta 1848
 - leta 1885
 - leta 1901

VE ■ ZA BISTRE GLAVE ■ ZA

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. ptica, 4. glodalec, 8. stari oče, 10. predlog, 11. začetni črki Prešernovega prijatelja, ki je

utonil v Savi. 13. del dneva, 15. pregovor, 16. čutilo, 17. vrsta pesnitve, 18. sila, 20. je zgrajen na reki 21. avtomobilski znak za Bologno, 22. prebivalec slovanske države v Srednji Evropi, 23. klada, hloh.

NAVPIČNO: 2. predlog, 3. sanje, 5. predlog, 6. ovratna ruta, 7. iglasta drevesa (2. sklon množ.), 9. kar se dovaža, 12. lesen zamašek pri sodu, 14. prebivalec vzhodne Istre, 18. ga rabi kovač, 19. srednjeveško orožje, 20. pomožni glagol, 21. isto kot 21. vodravno.

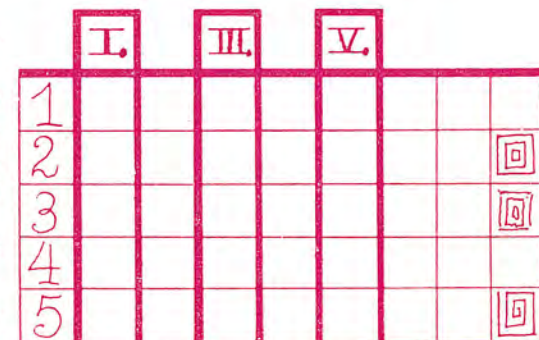
ZLOGOVNICA

NA - VA - LO - KO - LE - E - — A -
GI - RE - STAT - O - SPRED - O -
NOS - ZOP - E - JE.

Iz zgornjih zlogov sestavi šest besed naslednjega pomena:

1. ga rabi kovač, 2. otožna, mila pesem, 3. naprava za spreminjanje jakosti električnega toka, 4. prednji del, 5. del obraza, — starogrški pisatelj basni.

Ob pravilni rešitvi besed, bereš v prvi vrsti ime krutega rimskega cesarja, v drugi vrsti ime egiptovskega faraona, v tretji pa naziv srednjeveškega plemenitaša.

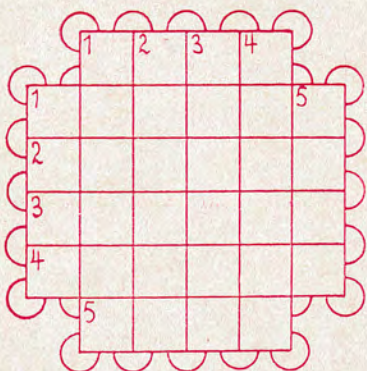
DVE POSETNICI

DANA RUIC

DINA JONIS

Kaj je gospodična po poklicu?

Kje je gospodična v službi?

MAGIČNI LIK

VODORAVNO IN NAVPIČNO: 1. soljen, - medsebojni napad, 2. vrtno orodje, 3. stroj. 4. žensko ime (3-sklon), 5. nasprotno od vzeti.

REŠITVE UGANK IZ 4. ŠTEVILKE

1. KRIZANKA: Vodoravno: 1. Sinaj, 6. lekar, 11. Atena, 12. lopata, 13. VA, 14. ADCIV, 16. ton, 17. ali, 19. Rim, 20. žela, 21. Osman, 23. vid, 24. trn, 25. torek, 26. Mirk, 29. sod, 30. Rem, 32. Ava, 33. ELPNA, 35. ko, 36. menihi, 38. izsek, 40. arena, 41. kosca. — Navpično: 1. Sava, 2. Italo, 3. ne, 4. Ana, 5. Jadran, 6. lov, 7. ep, 8. kateder, 9. atol, 10. rana, 12. lim, 15. cin, 18. Istrane, 20. žir, 22. mrk, 23. Vodnik, 25. top, 26. Kekec, 27. mama, 28. iver, 29. sli, 31. moka, 33. eha!, 34. AZO, 37. in, 39. SS.

2. POSETNICE: Od štirih mladih fantov pri vojakih je prvi TROBENTAC, drugi je TOPNICAR, tretji STROJNICAR, četrti pa TANKIST.

3. SKRITO BESEDILO: 1. Donava, 2. Berlin, 3. komat, 4. rosa, 5. jezik. Pregovor se glasi: ZDRAVO TELO — NAJBOLJŠE BLAGO.

Rešitve ugank pošljite na naslov: Uredništvo »Galeba« - Tiskarna »Graphis« Ul. Sv. Frančiška 20 - 34133 Trst - Trieste, najkasneje do 7. marca 1969.

REŠITVE SO POSLALI: Sergij Guštin, uč. 5. razr. osn. šole na OPCINAH, Jurij Kren, uč. 4. razr. osn. šole v PLESIVEM - KRMIN, Neva Regent, uč. 4. razr. osn. šole na PROSEKU, Darij Pertot, uč. 2. rar. osn. šole v SESLJANU, Dragica Colja, uč. 4. razr. osn. šole v SESLJANU, Mirko Ferlat, uč. 5. razr. osn. šole na OPCINAH, Renata Colja, uč. 4. razr. osn. šole v SESLJANU, Tiziana Zobin, Nevenka Samec, Nataša Daneu, Vera Krajnik, Valter Babič in Robert Novello, učenci in učenke osnovne šole v DOMJU, Samo Ferluga, uč. 1. razr. in Marko Ferluga, uč. 5. razr. osnovne šole v DOLINI. Nika Sartori, Magda Pertot, Silvija Milič Eva Rosner, Igor Košuta, Robi Novel, Valter Starec in Lucijan Harej, učenci 5. razr. osn. šole v BARKOVLJAH. Pavel Sardi, Fabij Bertini, Lorella Valenčič, Saša Don, Sonja Jazbec, Jožica Ipavec in Aleksander Ferluga, učenci 4. razr. osn. šole v ROJANU. Tanja Franco, Neva Gabrovec, Vida Legiša, Tamara Caharija, Marko Tavčar, Marko Sibilla, Branko Gabrovec, Neva Radovič, učenci 5. razr. osn. šole v NABREZINI. Vera Kukanja, Nadja Frandoli, Ivana Pertot, Tatjana Rojc, Igor Zaccaria, Katja Sedmak, Peter Frančeškin, Bruno Stanissa, Boris Gruden, Fabio Cattonar, učenci 2. razr. osn. šole v NABREZINI.

IZZREBANI SO BILI IN DOBE NAGRADO: Jurij Kren uč. 4. razr. osn. šole v PLESIVEM, Neva Regent, uč. 4. razr. osn. šole na PROSEKU in Nevenka Samec, uč. v osnovni šoli v DOMJU.

CENA 100 LIR